

Ola Hendar
010-473 53 81
Fredrik Malmberg
010-473 50 00

Till
Socialdepartementet

Svar på remiss gällande betänkandet Styretredningen för funktionshinderspolitiken, SOU 2019:23

Specialpedagogiska skolmyndigheten lämnar här ett yttrande över regeringens förslag på ny styrning och uppföljning av funktionshinderspolitiken.

Förslagen grundar sig på den nya inriktning på politiken som riksdagen beslutade om 2017. Förslagen ska utifrån FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning leda till ökad jämlikhet i levnadsvillkor, full delaktighet i samhället samt leda till ökad jämställdhet. Barnrättsperspektivet ska beaktas.

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar utredningens bedömning att förändringar behövs om styrningen av funktionshinderspolitiken ska få genomslag. Specialpedagogiska skolmyndigheten anser dock inte att utredningen fullt ut kunnat visa att de förslag man lägger leder till de uppsatta målen.

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar utredningens förslag på prioriterade områden men bedömer att de förslag som presenteras är otillräckliga. Viktiga åtgärder enligt Specialpedagogiska skolmyndigheten är att koppla uppföljning till Agenda 2030 och att utveckla statistiken särskilt inom utbildningsområdet så att effekter kan beskrivas. Det skulle även förbättra politikens möjlighet att baserat på underlag från olika samhällsområden (statistik och redogörelser från myndigheter och intresseorganisationer) styra myndigheter, kommuner och regioner. Det kan handla om vilka mål som kan formuleras och följas upp, men också exempelvis handla om att koppla statsbidrag till styrningen så att incitament skapas för förändring på områden som kan bedömas vara särskilt eftersatta.

Utredningen hade att beakta ett barnrättsperspektiv. Specialpedagogiska skolmyndigheten anser inte att utredningen beaktat ett barnrättsperspektiv i de förslag man lägger.

Specialpedagogiska skolmyndigheten anser inte att utredningen i tillräckligt hög utsträckning tydliggjort att Universell utformning kan förbättra tillgängligheten

för alla. Universell utformning är ett bra mål men får inte begränsa individuella och gruppvisa alternativa lösningar där det är nödvändigt för att nå de politiska målen.

Nedan följer Specialpedagogiska skolmyndighetens svar på förslag och bedömningar

Bedömning 5

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar inte utredningens bedömning. Som texten är utformad kan den uppfattas som hindrande för personer med funktionsnedsättning i behov av specialanpassade individuella stöd. Universell utformning är enligt Specialpedagogiska skolmyndigheten eftersträvansvärt men får inte sättas i motsatsställning mot speciallösningar för de som behöver sådana. För den verksamhet som saknar kunskap kan en strikt tolkning av texten i utredningen innebära att exempelvis tolkrättigheter i arbetslivet (svenskt teckenspråk), anpassade lärmiljöer i skolan samt assistentstöd kan ifrågasättas. Stöd måste alltid utgå från individuella behov.

Förslag 6.1

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget med kommentar
Specialpedagogiska skolmyndigheten delar förslaget att myndigheter ska verka för en ökad tillgänglighet men att Universell utformning i det här sammanhanget inte får begränsa möjligheten att i vissa sammanhang utforma individuella anpassningar.

Bedömning 6.1

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar bedömningen med kommentar
För att man ska kunna se effekter på de områden som utredningen lagt fram behövs tydligare förslag på insatser som leder till målen. Styrning och uppföljning behöver tydliggöras.

Bedömning 6.2

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar inte bedömningen
Specialpedagogiska skolmyndigheten delar utredningens bedömning att staten ska ta ett tydligt ansvar för politiken och dess genomförande. Det måste dock betonas att det inte har fattats något beslut om att inrätta ett Institut för mänskliga rättigheter eller någon liknande funktion.

Förslag 6.2.2

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget

Bedömning 6.2.2

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar bedömningen

Bedömning 6.2.3

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar bedömningen med kommentar:

Utredaren föreslår att ”regeringen bör uppmärksamma hur kommuner och regioner involveras”. Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att regeringen ska ta ett sådant ansvar som omfattar hur kommuner och regioner involveras.

Förslag 7.1

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget

Förslag 7.2.1 – 7.2.7

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslagen med kommentar
Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att man för de prioriterade områdena behöver säkerställa ekonomiska incitament för genomförandet. Ett särskilt statsbidrag bör utformas som ökar tillgänglighetsarbetet i myndigheter. För att en uppföljning via indikatorer ska kunna genomföras behöver underlag och statistik förbättras.

Förslag 7.4

Specialpedagogiska skolmyndigheten avstyrker förslaget
Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att Specialpedagogiska skolmyndigheten ska vara samordnande myndighet inom utbildningssektorn. Myndighetens erfarenhet och kompetens på området gör myndigheten lämplig att utföra uppdraget.

Förslag 7.5

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget med kommentar.
Statistiken på området behöver utvecklas och förbättras för att man ska kunna uttala sig om effekter av gjorda insatser.

Att det finns statistik som visar hur det går för elever med funktionsnedsättning i skolan är centralt för att man ska kunna följa kunskapsutvecklingen för elever med funktionsnedsättning. I dagsläget saknas i stor utsträckning kunskap vilket försvårar inte bara uppföljning utan även förmågan att sätta in rätt insatser. Hur det går i skolan, om man får förutsättningar att nå målen och få betyg som gör det möjligt att komma in på en gymnasieutbildning, fullfölja sina studier och läsa vidare alternativt komma ut i arbete är av stor betydelse om man ska kunna få goda levnadsvillkor.

Specialpedagogiska skolmyndigheten kan inte heller följa upp andra frågor av betydelse, till exempel hur det går för våra målgrupper vid nationella prov. Är de nationella proven i tillräcklig grad anpassade till de olika behov elever med funktionsnedsättning kan ha vad gäller utformning, så att eleverna kan visa sina kunskaper? En viktig fråga med tanke på att de nationella proven i större utsträckning ska ligga till grund för betygen.

Bedömning 7.5

Specialpedagogiska skolmyndigheten delar bedömningen

Förslag 8

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget

Föredragande har i detta ärende Ola Hendar varit.

För Specialpedagogiska skolmyndigheten

Fredrik

Malmberg

Fredrik Malmberg
Generaldirektör

Elektroniskt undertecknad
av Fredrik Malmberg
Datum: 2019.11.25
10:16:39 +01'00'